

Nr 28

Justitieutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående domartjänster i vissa tingsrätter.

Genom en den 5 november 1971 dagtecknad proposition, 1971:167, har Kungl. Maj:t, under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t

1) att inrätta de ordinarie tjänster för rådman, tillika avdelningsordförande, och rådman som angivits i propositionen,

2) att under budgetåret 1971/72 inrätta ordinarie eller extra ordinarie tjänster för teknisk ledamot i tingsrätt i enlighet med vad departementschefen förordat i propositionen,

3) att vidtaga de övergångsanordningar beträffande nuvarande tjänster som förordats i propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag att ändra domarorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1972 dels vid flertalet av de tingsrätter som då kommer att vara fastighetsdomstol eller vattendomstol, dels vid de tingsrätter som berörs av ändringar samma dag i den judiciella indelningen.

Departementschefen

Vid propositionens avlåtande anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Geijer*, följande.

1. Enligt lagen (1969:246) om fastighetsdomstol (ändrad senast 1971:1022) skall i varje län finnas en fastighetsdomstol. Kungl. Maj:t kan dock föreskriva att annat område än län skall utgöra domkrets för fastighetsdomstol eller att, fr. o. m. den 1 januari 1972, flera fastighetsdomstolar skall finnas för samma område. Den tingsrätt som Kungl. Maj:t bestämmer skall vara fastighetsdomstol. Om flera fastighetsdomstolar skall finnas för samma område, bestämmer Kungl. Maj:t hur skilda slag av mål och ärenden skall fördelas mellan dem.

De mål och ärenden som skall upptagas av fastighetsdomstol har angivits i lagar och andra författningar. Genom kungörelsen (1971:549) om fastighetsdomstol har Kungl. Maj:t beslutat vilka tingsrätter som fr. o. m. den 1 januari 1972 skall vara fastighetsdomstol samt om deras domsområden och kompetensområden.

Tidigare under innevarande års riksdag har beslutats (prop. 1971:106, JuU 1971:13, rskr 1971:204) att vattendomstolarna skall avskaffas som fristående enheter. Enligt lagen (1971:531) om ändring i vattenlagen

(1918:523) gäller att fr. o. m. den 1 januari 1972 den tingsrätt som Kungl. Maj:t bestämmer skall vara vattendomstol. I kungörelsen (1971:550) om vattendomstol har Kungl. Maj:t förordnat vilka tingsrätter som skall vara vattendomstol och vilka domsområden de i denna egenskap skall ha.

Fastighetsdomstols- och vattendomstolsreformen leder, såvitt nu är i fråga, i första hand till en utökning av arbetsuppgifterna vid de tingsrätter som skall vara fastighetsdomstol och i vissa fall också vattendomstol. Vid vissa av dessa tingsrätter behöver enligt min mening inrättas ytterligare tjänster för rådman, tillika avdelningsordförande, eller rådman. Dessa tjänster har upptagits i en förteckning som torde få fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.¹ Beträffande Sundsvalls tingsrätt har också beaktats det behov av ytterligare domarpersonal som uppkommer på grund av beslut om ändrad domkretsindelning, vartill jag återkommer i det följande (avsnitt 2).

Kungl. Maj:t har tidigare i år (prop. 1971 bil. 4 s. 47, JuU 1971:5, rskr 1971:101) bemyndigats att inrätta extra ordinarie tjänster för teknisk ledamot i fastighetsdomstol i tingsrätt som är fastighetsdomstol. Jag uttalade i samband därmed (prop. s. 46) att varje tjänst för teknisk ledamot bör inrättas gemensamt för samtliga tingsrätter som är fastighetsdomstol eller för viss grupp av sådana tingsrätter. Sedan beslut numera fattats om att även vattendomstolarna skall inlemmas i tingsrättsorganisationen bör emellertid tjänsterna för teknisk ledamot inte knytas särskilt till fastighetsdomstolarna eller vattendomstolarna. Kungl. Maj:t bör bemyndigas att inrätta tjänster för teknisk ledamot även för vattendomstolarnas behov. I anslutning därtill bör det tidigare bemyndigandet ändras till att omfatta även ordinarie tjänster. Frågan om fördelningen av arbetsuppgifterna mellan de olika tjänsterna bör överlämnas till Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t utser.

Antalet mål och ärenden vid de tingsrätter som efter den 1 januari 1972 inte kommer att vara fastighetsdomstol kommer inte på grund av fastighetsdomstolsreformen att minska i sådan omfattning att någon ordinarie domartjänst, vars inrättande kräver medgivande av riksdagen, kan dras in eller föras på övergångsstat. Vid olika tingsrätter kan däremot vissa förordnanden att utföra göromål som ankommer på rådman dras in, varjämte tre ordinarie tjänster för särskild inskrivningsdomare kan dras in eller föras på övergångsstat. I Örebro tingsrätt kan antalet tjänster för rådman minskas med en på grund av en totalt sett minskad måltillströmning. En av rådmanstjänsterna vid denna tingsrätt bör därför föras på övergångsstat.

I fråga om de nuvarande tjänsterna i vattendomstolarna har Kungl. Maj:t redan förut (prop. 1971:106, JuU 1971:13, rskr 1971:204) bemyndigats att vidtaga de övergångsanordningar som kan behövas. Jag vill här endast erinra om att antalet ordinarie tjänster för vattenrättsdomare f. n. uppgår till 13 och antalet ordinarie tjänster för vattenrättsingenjör till 18.

¹ Bilagan, som uteslutes här, avser 17 tingsrätter och upptar 9 tjänster för rådman, tillika avdelningsordförande, och 34 tjänster för rådman.

Beträffande avtalsbara anställnings- och arbetsvillkor avser jag att ge statens avtalsverk det förhandlingsuppdrag som behövs.

2. Sedan 1969 års riksdag fastställt vissa principer för den framtida domkretsindelningen för underrätterna (prop. 1969:44, 1LU 1969:38, rskr 1969:283) har Kungl. Maj:t under åren 1970 och 1971 fattat beslut om vissa ändringar i domkretsindelningen fr. o. m. den 1 januari 1972 i Hallands län, Gävleborgs län och Västernorrlands län. Besluten medför en minskning av det totala antalet tingsrätter med fyra från nuvarande 108 till 104.

I Hallands län finns f. n. bl. a. Varbergs tingsrätt, Hallands mellersta tingsrätt och Hallands norra tingsrätt. I Varbergs tingsrätt finns två ordinarie domartjänster och i var och en av de båda andra tingsrätterna en sådan tjänst. Kungl. Maj:t har beslutat att Hallands mellersta tingsrätt och Hallands norra tingsrätt skall upphöra den 1 januari 1972 och tingsrätternas domkretsar då förenas med domkretsen för Varbergs tingsrätt. Den nybildade domkretsen torde komma att ge underlag för fyra ordinarie domare. Utöver de ordinarie domartjänster som redan finns vid Varbergs tingsrätt bör sålunda ytterligare två tjänster för rådman inrättas. Tjänsterna för lagman i Hallands mellersta tingsrätt och Hallands norra tingsrätt bör föras på övergångsstat.

I Gävleborgs län finns f. n. bl. a. Bollnäs tingsrätt och Sydöstra Hälsinglands tingsrätt. Inte i någon av dessa tingsrätter finns mer än en ordinarie domartjänst. Lagmanstjänsten i Sydöstra Hälsinglands tingsrätt är f. n. vakant. Kungl. Maj:t har beslutat att denna tingsrätt skall upphöra den 1 januari 1972 och tingsrättens domkrets då förenas med domkretsen för Bollnäs tingsrätt, som därefter torde komma att bereda sysselsättning åt tre ordinarie domare. I Bollnäs tingsrätt bör följaktligen inrättas två tjänster för rådman. Lagmanstjänsten i Sydöstra Hälsinglands tingsrätt kan dras in.

Medelpads-delen av Västernorrlands län är f. n. uppdelad på Medelpads tingsrätt och Sundsvalls tingsrätt, som båda har sitt kansli i Sundsvall. I Sundsvalls tingsrätt finns f. n. en lagmanstjänst och tre ordinarie rådmans-tjänster och i Medelpads tingsrätt en lagmanstjänst och två rådmans-tjänster. Lagmanstjänsten i Medelpads tingsrätt är f. n. vakant. Kungl. Maj:t har beslutat att Medelpads tingsrätt skall upphöra den 1 januari 1972 och Medelpads domsaga då förenas med Sundsvalls domsaga. Sistnämnda domsaga kan därefter, med beaktande jämväl av fastighets-domstolsreformen, beräknas komma att ge sysselsättning åt sex ordinarie domare. Jag har i föregående avsnitt förordat att i Sundsvalls tingsrätt inrättas ytterligare två tjänster för rådman. Av de ordinarie domartjänsterna i Medelpads tingsrätt kan lagmanstjänsten dras in. En av rådmans-tjänsterna eller båda dessa kan behöva föras på övergångsstat.

De av mig föreslagna ändringarna i domarorganisationen och övriga ändringar i personalorganisationen kan beräknas leda till en besparing under anslaget Underrätterna med omkring 390 000 kr. om året.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa

att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t

- 1) att inrätta de ordinarie tjänster för rådman, tillika avdelningsordförande, och rådman som angivits i propositionen,
- 2) att under budgetåret 1971/72 inrätta ordinarie eller extra ordinarie tjänster för teknisk ledamot i tingsrätt i enlighet med vad departementschefen förorddat i propositionen,
- 3) att vidtaga de övergångsanordningar beträffande nuvarande tjänster som förordats i propositionen.

Stockholm den 2 december 1971

På justitieutskottets vägnar

ASTRID KRISTENSSON

Närvarande: fru Kristensson (m), fröken Bergegren (s), fröken Mattson (s), herrar Ernulf (fp), Larfors (s), Johansson i Växjö (c), Jönsson i Malmö (s), Westberg i Ljusdal (fp), Nygren (s), Schött (m), fru Hjelm-Wallén (s), herrar Polstam (c), Alf Pettersson i Malmö (s) och Stjernström (c).